

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE:
Un șir garmond: 5 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială. :: ::

Unirea

REDACTOR RESPONSABIL:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 180 Lei
Pe 6 luni . . . 90 Lei
Pentru străinătate 360 Lei

Numărul 3.50 Lei

Voie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Noul abonament.

Urcarea repetată a diverselor cheltuieli reclamate de scoaterea acestei foi, cari față de începutul anului trecut prezintă un spor foarte însemnat, și cu deosebire urcările ce inevitabil se vor mai produce în cursul anului în care intrăm, ne silesc să venim și noi cu o majorare de 20 la sută a abonamentului din anul trecut, fixând pentru 1926 următoarele prețuri:

Pe un an Lei 180
Pe jumătate de an „ 90
Pentru străinătate „ 360

Deschizând acest nou abonament, rugăm pe toți cititorii „Unirii“, ca nu numai să nu ne închidă ușa pentru acest spor de 30 Lei anual, ci rămânând credincioși steagului, pe care promitem a-l servi și pe viitor cu același devotament și cu sporită dragoste, să caute chiar a ne câștiga noi abonați, pentru a putea face din acest principal organ de publicitate al bisericii noastre o adevărată cetățuie de apărare a drepturilor ei imprescriptibile.

Mai având apoi și o întreagă serie de restanțe, ne permitem a ruga și cu acest prilej pe toți dd. restanțieri, ca, odată cu trimiterea noului abonament, să nu uite nici de sumele cu cari ne mai datoresc pe trecut.

Red. și Adm. „UNIRII“.

Un comunicat.

În chestia abdicării Principelui moștenitor Carol, căruia îi urmează în această calitate Alțea Sa Regală principele Mihai, guvernul a dat, după Consiliul de Coroană din Joia trecută, următorul comunicat oficial:

A. S. R. Principele Carol, moștenitorul tronului, comunicând, în scris, M. S. Regelui, renunțarea Sa irevocabilă la succesiunea tronului și la toate prerogativele ce decurgeau din această calitate și din aceea de membru al Familiei Regale, M. Sa Regele s'a văzut nevoit să primească această renunțare și să convoace pentru azi, 31 Decembrie 1925, la Castelul Peleş, un Consiliu de Coroană. În acest consiliu, M. Sa Regele a comunicat Înalta Sa hotărâre și a făcut apel la toți frunțașii țării, prezenți, de a-L ajuta în executarea ei și la proclamarea A. Sale Principelui Mihai ca moștenitor al Tronului.

În acest scop, în urma asigurărilor de sprijin date din partea tuturor celor prezenți, Reprezentanța națională a fost convocată pentru 4 Ianuarie 1926.

Bibl. Univ. Cluj
Nr. 519 1926

Chestia zilei

— Pe marginea proiectului de lege referitor la regimul cultelor —
de Dr. ALEXANDRU RUSU.

Când scriem aceste șire, întreagă atențiunea opiniei publice este îndreptată spre *mare* criza provocată de abdicarea principelui moștenitor dela drepturile sale la succesiunea tronului.

Cauzele acestei abdicări, acceptarea ei unanimă din partea Consiliului de Coroană, ținut în ultima zi a anului care s'a dus, și ratificarea ei — mai mult decât sigură —, care urmează să se voteze din partea Corpurilor legiuitoare în ședința extraordinară convocată pe ziua de 4 Ianuarie, sunt desigur fapte de o extremă importanță, cari pot să însemne o nouă piatră de hotar în istoria neamului nostru.

Dar lucrurile sunt încă prea puțin cunoscute și urmările pe cari le poate avea gestul desgustatului principe de Coroană încă prea puțin conturate, decât să ne putem opri de pe acum mai pe larg asupra acestei chestiuni.

Pe noi, ca biserica și ca organ al intereselor ei, ne preocupă deocamdată neasămănat mai mult cealaltă chestie a zilei și anume *situația ce ni-se pregătește prin noua lege a regimului cultelor*. Perturbările pe cari le pot provoca dispozițiile supărătoare ale proiectului dlui ministru Lapedatu, străbătut de veleitățile proselitiste ale ortodoxiei dominante, au pentru noi, și chiar pentru liniștea întregii țări, o importanță covârșitoare, peste care nu se poate trece la ordinea zilei.

Se știe, că foarte curând după ce d. Lapedatu a depus proiectul său pe birourile Senatului, un Consiliu de ministri s'a ocupat de chestiunea concordatului cu Vaticanul, anunțând că tratativele, prelungite ori mai bine zis trăgănate atâta timp fără nici un rost, „de frica ludeilor“, ar fi ajuns la punctul de a se putea vorbi despre o apropiată semnare a convenției menite să aranjeze în prealabil — în feliul singur posibil — o întreagă serie de probleme afișate în proiectul pentru noul regim al cultelor. În cât ne privește, am fost todeauna de convingerea, că încheierea Concordatului trebuie neapărat să premerge legii care ține să normeze și situația bisericii catolice din țară, și dacă hotărârea cunoscută a Consiliului de ministri a venit să confirme această convingere, este o dovadă mai mult, că — cu toate sforările și uneltirile puțin onorabile ale celorlalte — sunt lucruri cari nu pot fi aranjate decât pe calea normală cerută și impusă de marile interese ale țării.

Iar dacă — după cum putem spera de acum cu cele mai bune temeuri — Concordatul se va semna înainte de a se vota proiectul de lege de care ne ocupăm, este cu neputință, ca dispozițiile lui jignitoare ori păgubitoare

pentru biserica ale cărei interese sunt păzite cu atâta pricepere din partea Sf. Scaun al Romei, să nu fie modificate în sensul cerut de aceste interese. Totuși, fiindcă per absolutum, cu toate asigurările Consiliului de ministri, tot nu este încă eschis să ne trezim în fața unei „rupturi“ (vorba nu este a noastră!) cu Sf. Scaun, și pentru că și altfel e bine, credem, să subliniem anumite intențiuni și atitudini cari se desprind din cuprinsul proiectului nostru, suntem datorii ca din bună vreme să ne fixăm punctul de vedere față de această chestiune.

Cum însă ceea ce avem de spus asupra noului regim al cultelor nu poate fi cuprins în marginile acestui articol de introducere, *ne restrângem aici la scoaterea în relief a dispozițiilor cari nu pot rămânea, după părerea noastră, în forma pe care ni-o prezintă proiectul dlui Lapedatu*.

Ele sunt — nu în ordinea articolelor de proiect, ci în aceea a logicii pe care căutăm s'o introducem în discuție — următoarele:

1. *Inadmisibila separare din articolul 19 a cultului nostru „greco-catolic (unit)“ de cultul „catolic de rit latin și armean“*. Prerogativa absolut iluzorie ce ni-s'a înscris — printr'o regretabilă greșală de concepție — în Constituție, de a ne despărți pe tema de „naționalitate“ de restul bisericii catolice a țării, nu este iertat să ne mai amăgească. Și ceea ce s'a smintit acolo, cu bună credință, nu-i permis să se mai continue acum când buna credință ne-a fost atât de evident înșelată.

2. *Feliul cum se normează în această lege raportul bisericii catolice din țară cu autoritatea sa supremă dela Roma și tot ce decurge din acest raport, de aranjat prin convenția concordatară*.

3. *Deși cuprinsă în cele de sub punctul 2, chestiunea personalității iuridice și, ca urmare, aceea a proprietății, de care sunt capabile singuraticile unități ale organizației noastre bisericești și în special parohiile, va trebui atinsă în chip special pentru a se inveda imposibilitatea menținerii articolului 41, cu toate dispozițiile lui filo-ortodoxe, ori mai curând filopocăite*.

4. *În legătură va trebui să arătăm greșala și primejdia cuprinsă în dispozițiile referitoare la schimbarea religiei, care nu poate fi lăsată și expusă la cheremul exploatărilor nerușinate ale unor demagogi, pentru cari și cele mai sfinte sentimente sunt puse în serviciul exclusiv al unei mârșave politici de partid*.

5. *Deosebită atenție merită apoi dispozițiile referitoare la ordinile și congregațiile religioase, de a căror viabilitate se ține atât de mari interese bisericești și școlare*.

6. Un alt punct, asupra căruia va trebui să ne oprim, este apoi ceea ce se cuprinde în art. 22, o formă deghizată a odiosului *placetum regium*, ale cărui norme medievale și anahronice nu mai pot fi reînviolate, în nici o formă și la nici un caz, în zilele noastre.

Afară de articolii mai neînsemnați, ca 5, 10 și 17 (a se vedea proiectul publicat în numărul de Crăciun), cam acestea ar fi punctele, de cari ne vom ocupa în articolii următori, la cari ținem să atragem de pe acum atenția binevoitoare a cititorilor noștri.

Sesiunea Sf. Sinod. Marți, 15 Decembrie 1925, s'a deschis, la București, sesiunea Sf. Sinod.

Intre chestiunile discutate se remarcă aceea a *calendarului*, pusă de o delegație basarabească, și discutată în ședințe secrete. Comunicatul dat accentuează, că va rămâne obligator pentru ortodocșii din întreaga Românie calendarul îndreptat de patriarhia Constantinopolului, care nu este nici catolic, nici protestant, ci cel vechiu Iulian, îndreptat în înțeles ortodox (?), și mai bun chiar decât cel gregorian al Apusenilor. Pentru că să se dumirească și liniștească și Basarabia asupra acestui lucru, Sinodul hotărăște să trimită o pastorală lămuritoare; cere sprijinul ministerului de interne, instrucție, războiu, precum și al capilor partidelor politice. Tot atâtea lucruri, din cari se vede, că zvonurile gazetelor despre grelele turburări din Basarabia pe tema calendarului, n'au fost de loc exagerate.

A mai hotărât Sf. Sinod *înființarea a două episcopii noi*: Una pentru credincioșii din America, cu reședința în Washington și alta pentru credincioșii români din statele Europei, care va avea reședința în București. — O decisiune interesantă s'a luat privitor la *situația soților divorțați* (și bisericește), cari trăiesc apoi împreună. Dreptul civil consideră un asemenea caz drept concubinaj. Membrii Sf. Sinod au precizat, că, din punct de vedere spiritual, taina căsătoriei subsistă, însă din punct de vedere civil situația copiilor e periclitată. Te întrebă, firește: Dacă taina căsătoriei subsistă și după pronunțarea divorțului, atunci ce valoare are sentința de divorț, dată cu mână largă de biserica ortodoxă?! Dar la această

întrebare raportul din gazete nu dă răspuns. Să așteptăm deci lămuririle celor în drept.

Dintre toate aceste hotărâri ne interesează deosebit crearea celor două episcopii noi. Avem și noi mulți credincioși în America. Să sperăm că de-acum ne vom putea îngriji mai bine de ei decât în trecut.

Un ortodox despre Papa Pius al XI-lea. În numărul dela 14 Noembrie c. al ziarului *Cuvântul* se publică, sub titlul „Reducerea schismei ortodoxe“, următoarele rânduri semnificative, datorite dlui *G. M. Ivanov*:

„Sunt un admirator neprecupețit al Papei Piu al XI și al cardinalului Gasparri. Știu o mulțime de lucruri despre acest Sfânt Părinte — și tot ce știu întărește și mai mult în mine admirația și mulțumirea mea. Am scris și voi scrie, că dacă în Apus există o personalitate dela care istoria așteaptă realizări solide în domeniul păcii — acest cineva este Papa Piu al XI. Simt cu o claritate chinuitor de îmbucurătoare, că acțiunea zgomotoasă și stearpă a sinedrianelor pacifiste dela Genua, Geneva, Locarno, Haga și Washington — unde se adună oameni, despre cari nu știi să spui unde se sfârșește protestantul și unde începe masonul —, nu face un ban în comparație cu fărâmițele de pace autentică, creștină, pe care o infăptuește — nu pentru o zi-două, până la un nou războiu —, ci pentru eternitate, Prea Sfântul Părinte dela Roma. Cunosc linia de acțiune pacifică a creștinismului pe pământ — în trecut și în prezent — și afirm, că catolicismul solidifică ecumenicitatea creștină, concretă și pozitivă și că în această ecumenicitate intră bogățiile existenței omului și scopurile omenirii. Omenirea n'are scopuri politice sau sociale. Scopul omenirii este religios. Ecumenicitate nu este internaționalism — ci pretutindenească înfrățire în Hristos.

„Papa Piu al XI este din acest punct de vedere un meritos servitor al lui Hristos“.

Fără comentariu.

În plină revoluție. Agitațiile nesocotite ale unor agenți ortodocși încep a da roade primejdioase și triste. *Ticvaniul mare*, frunțașă comună unită din Bănat, a ajuns adevărate vremuri de bejenie din pricina lor. Grupul de

ortodocși, îmbătați de lozinci false și făgăduinți mincinoase, în 3 Noembrie 1925, a ieșit cu puterea la câmp, și împotriva tuturor opreliștilor oficiale și-a croit sesie după plac, din pământul stăpânit pe drept de biserica noastră, ori împărțit celor îndreptățiți la improprietărire. Pe cei cari au cercat să le spună o vorbă cuminte, uniți și neuniți, i-au bătut ca'n codru și unii numai ca prin minune au scăpat de glonțele și loviturile ucigașe. Dinamite așezate la case (se înțelege la cele ale uniților), aprinderi, tăierea pomilor, furturi, descărcări de arme etc. la ordinea zilei.

Acest curent revoluționar e ațâțat de înseși forurile oficiale. Nu mai vorbim de preotul ortodox, care ține cu orice preț să-și păstreze biata parohie în agonie. Dar însuși primpreotul Oraviței, Dr. Pavel Liuba, se dedă la acte, cari numai în vremuri de complectă anarhie se pot închipui, ori dacă se fac în vremuri liniștite, duc la anarhie. Domnia sa, în 15 Decembrie, merge în comună, ascultă sub jurământ câțiva bătrâni de 80 ani, cari declară că ei niciodată nu au fost uniți și apoi, ca un pașă atotputernic, aduce sentința salomonică, în sensul căreia biserica gr.-catolică trece, fără multă vorbă, în posesiunea celor câteva suflete ortodoxe din comună. Și încă în prezența lui sentința se publică în comună, cu doba. Noroc, că nu a hotărât statarial să și execute, prin spânzurare ori răstignire, câțiva uniți, ca pildă înfiorătoare pentru tot natul din satrapia sa! Ce vrei: salus reipublicae (ortodoxae) suprema lex! Deci dl Liuba are puteri suverane, peste viață și moarte! Și toate aceste samavolnicii balcanice, făcute cu gândul, de-a provoca la acte de revoltă pe credincioșii noștri, pentru a avea motiv să le aducă pe cap apoi jandarmi pricepuți în arta de-a face ordine!

Sărmană țară, în care păzitorii legii și dreptului ațâță și turbură ordinea și sărmană ortodoxie, care cu revolverul și prin răsturnarea legilor își caută credincioși!

A apărut și este aproape epuizat:

Calendarul dela Blaj

Ediția mare — cu Șematismul . . . 35 Lei.
Ediția pentru popor 20 Lei.

☐ ☐ **Foiața „Unirii“** ☐ ☐

Pro memoria

Cinci ani dela moartea episcopului D. Radu.

de Dr. Coriolan Suciu.

În 8 Decembrie c. se împliniră 5 ani, de când bomba criminală a marelui bolșevic, Max Goldstein, puse capăt vieții unuia dintre cei mai de seamă arhierii ai bisericii române unite. Episcopul, pe care în România întregită avea să-l aștepte un rol de căpetenie, mai ales în ce privește încheierea concordatului cu Roma, în urma îngrozitorului atentat dela Senat din 8 Decembrie 1920, a fost răpit dintre cei vii, într'un timp, când prin vigoarea sa trupeză și sufletească putea aduce încă atâta bine bisericii și neamului.

La trecerea unui lustru, cuvine-se a re-imperspeta memoria episcopului *Dr. Demetriu Radu*, această figură distinsă a bisericii române unite, care în cei 7 ani de păstorire dela Lugoj, dar mai ales în cei 17 dela Oradea-Mare, când era într'o situație materială mai favorabilă, a răspândit cu mână largă obolul său agonisit și cruțat pentru scopuri de binefacere, pentru biserica și cultura românească.

Broșura recentă a Ilustrității Sale *Dr. Iacob Radu* despre *Fundațiune Episcopului Demetriu Radu* (Oradea Mare, 1925, p. 23) aruncă o lumină intensivă asupra spiritului de jertfă, care a călăuzit pe acest mare arhieru.

Aflăm din aceasta, că suma totală a binefacerilor și fundațiilor răposatului episcop Demetriu a întrecut binisor milionul de coroane ungare de pe vremuri.

Iată vre-o câteva, spicuite la întâmplare din bogata serie a manifestațiilor acestui Mecenate: La zidirea palatului episcopesc din Oradea a cheltuit pe mobilier etc. din al său 137,536 Cor.; reconstruirea turnului distrus de incendiu și repararea bisericii catedrale, afară de materialul de lemn, 55,000 Cor.; zidirea bisericii din comuna natală Rădești (Tâmpăhaza-Uifalău) 200,000 Cor., plus o fundațiune de 10,000 Cor. pentru susținerea aceleia; fundațiune pentru biserica Sf. Vasile din București 100,000 Cor.; ajutor liceului din Blaj (1917/18) 40,000 Cor. și tot atâta pentru Orfelinatul din Blaj (în 1916), pentru zidirea Academiei teologice din Oradea 64,530 Cor.; pentru biserici, școli și case parohiale în diferite comune 73,083 Cor.; la „Stâna de Vale“ 90,750 Cor.; burse și ajutoare la studenți 46,984 Cor.; în 1918/19 pentru adunarea dela Alba-Iulia, pentru gărziile naționale 85,000 Cor. etc.

Pentru scopuri naționale, la alegeri de

deputați a cheltuit sume considerabile; când „Gazeta Transilvaniei“ ajunsese în grele încurcături financiare, n'a precupețit banii. Săracilor din Beiuș în 1915 le-a dat gratuit un vagon de cucuruz. Pentru masa studenților din Beiuș, în decurs de 17 ani a dat 34,000 Cor., împărțind anual cu *masă gratuită* la internatul de băieți câte 15 elevi buni, dar săraci — și anume *câte 10 uniți și câte 5 neuniți*.

Și câte mai sunt, pe cari le avem înșirate în broșura amintită, și câte au fost de acelea, unde nu știa stânga ce face dreapta și cari nu i-se vor scrie decât în „cartea vieții“.

Iar când tendința de a oprima școlile românești, reprezentată prin contele negru Apponyi, amenința cu sugrumare școlile întemeiate și susținute de episcopia română unită dela Oradea Mare, marele păstor s'a îngrijit de crearea unei fundațiuni, la adăpostul căreia școlile românești din Beiuș și Oradea să nu fie silite, din cauze materiale, să se plece în fața stafiei maghiarizării.

„Fundațiunea auxiliară a episcopului Demetriu Radu“, proiectată în Iunie 1916, a fost realizată în Octomvrie 1918, iar „literile fundaționale“ au fost alcătuite și aprobate la începutul anului curent.

Fundațiunea constatătoare din capital elocat și din realități, a cărei venit anual se ridică la aproximativ 200,000 Lei, are de scop

Fondul deficienților*)

Plebiscitul s'a făcut, iar Preaveneratul Ordinariat are azi în fața sa întreg caleidoscopul părerilor asupra proiectului de statute ale fondului de pensii preoțesc.

Părerile asupra acestui proiect trebuiau să fie cele mai variate, căci au fost cerute și s'au și dat imediat după comunicarea noului proiect. Astfel că, afară doar de d-nii protopopii, puțini preoți au avut puțința să aprofundeze chestiunea.

Între astfel de împrejurări o linie de conduită unitară se impune. Din parte-ne, ne achităm o plăcută datorie dând publicității — cu voia on. Redacții — *păreră preoțimeii din tractul Fărăgăului*, care se rezumă în *resuscitarea fondului Vancean al preoților deficienți și menținerea fondului de pensii al statului*.

Iată și motivele care au impus categoric această părere. Statul, vitreg azi față de funcționarii săi, va fi necondiționat mai darnic ca mâine, după ce va fi trecut peste greutățile consolidării. Iar ceea ce Statul, îndrumat de calculul rece al matematicianilor, nu va fi în stare să practice vre-odată, va suplini caritatea bisericii noastre. „Fondul deficienților” n'a fost nici când fond de pensii, ci fond de ajutoare, iar ajutoarele acestui fond erau proporționale nu cu taxele plătite ci cu mizeria preoților ajunși la neputință.

Că alimentarea simultană a acestor două fonduri nu întrece capacitatea de plată a preoțimii, e ușor de dovedit. Reținerile la pensii se fac azi abia după 25% din retribuțiunea bănească, iar venitele materiale nu sunt supuse reținerilor la pensii.

Cu un fond de pensii, mai vitreg în unele privințe decât chiar cel al Statului (escontențarea, vădulele, orfanii) nu vom ajunge prea departe. Preoțimea va fi nevoită să recurgă în curând la sprijinul societăților particulare.

Dacă societatea „Familiiile preoților de-

*) Înțelegând, că asupra proiectului de statute ale fondului de pensii a preoțimii arhidiecezane e bine să se cunoască părerile celor interesați, facem loc cu plăcere acestui articol, anunțând, că ținând seama de importanța chestiunii — vom publica, măcar în rezumat, tot ce ni-se va trimite în aceasta direcție. N. R.

în primul rând „ajutorarea și dezvoltarea institutelor culturale diecezane greco-catolice române din Beiuș și Oradea, până când acelea își vor păstra firea și caracterul lor de instituții greco-catolice române și vor sta sub stăpânirea diecezei greco-catolice române de Oradea-Mare”; iar mai apoi crearea de burse și alte ajutoare.

Prin tot ce a făcut mult regretatul și prea de timpuriu pierdutul episcop Dr. Demetriu Radu se înșiră cu vrednicie între marii înaintași, blăjanul Samuil Vulcan și sătmăreanul Mihail Pavel.

Cel care și-a început activitatea de păstorire a sufletelor în capitala României de ieri, printr'o hotărâre neînțeleasă a destinului a fost sortit să și-o încheie, ca un adevărat erou și martir, tot la București capitala României Mari de azi. Dar numele lui nu va pieri. Il vor vesti pietrele cari din osârdia Lui s'au transportat în biserici, școli și palate și-l vor păstra toți acei cari s'au împărtășit sau se vor împărtăși din dărnicia marelui suflet de creștin și de român, care a fost mult regretatul Dr. Demetriu Radu.

Sufletul lui din împărăția nemarginirii vegheze asupra destinului acestui neam și a bisericii, pentru cari și-a pus toată inima sa de păstor și părinte.

cedați” este în stare să asigure, peste cinci ani, preotesei văduve întreg salariul fostului ei soț, peste alți cinci ani îl va da cu siguranță și preotului deficient. Iar în acest caz fondul de pensii nu mai are rost.

Să nu lăsăm deci să piară *fondul deficienților*.

I. B. Fărăgăianul.

Cronică bisericească.

Cuvinte arhieresti. Pastorală de Crăciun a Preasfințitului Valeriu al Orăzii sosindu-ne cu întârziere, o putem încresta abia în acest număr. În vorbe calde, scoase din Scriptură, ea învie pilda magilor din răsărit, cari au crezut, au nădăjduit și au iubit în copilul plâpând din Betleem pe însuș Dumnezeu. Cași în Betleem, pe altarele noastre petrece acelaș Hristos Dumnezeu. Ne apropiem noi cu aceeaș credință, nădejde și dragoste de sfântul altar, ca magii din depărtatul răsărit de locașul sărac din Betleem?

O nouă sărbătoare. Din prilejul sărbătorilor Crăciunului Părintele creștinătății, Papa Pius XI, a publicat o minunată enciclică, asupra căreia vom mai reveni. Constatând că numai o domnie a lui Hristos poate aduce bine și pace pe pământ, Papa dispune să se țină pe viitor o nouă sărbătoare în cinstea lui Hristos, Impăratul lumii.

Sărbătoarea se va ține în ultima Duminică a lunii Octomvrie. Cu acel prilej se va face și anuală închinare a omenirii inimei sfinte a lui Isus, precum a fost dispus încă Pius X. Anul acesta, în chip excepțional, sărbătoarea se ține la 31 Decemvrie. În Roma Sfântul Părinte va sluji o Liturghie solemnă pontificală, încheiând în felul acesta „Anul sfânt”.

Distincții papale. Alături de bucuriile inerente sărbătorii, Crăciunul din acest an ne-a adus și bucuria, că la propunerea I. Preasfințitului Sale p. ar. mitropolit Vasile, doi membri ai capitolului nostru mitropolitan au fost ridicați din partea sfântului Părinte al Romei la înalta demnitate de prelați papali. Este Ilustritatea Sa p. ar. *Iosif Hossu*, venerabilul vicar al mitropoliei, care și la vârsta de aproape 80 ani continuă a munci pentru binele bisericii și a instituțiilor ei cu aceeaș dragoste și desinteresare ca și în anii, când era în deplinătatea puterilor sale. Iar al doilea este vicarul substitut, Ilustritatea Sa p. ar. *Dr. Ambroziu Chețianu*, care dacă n'are vârsta celui dintâiu, muncește, în schimb, cu aceeași râvnă și însuflețire pentru tot ce este bun și frumos în biserica Domnului.

Tot atunci s'a aflat din „Acta Apostolicae Sedis” și despre ridicarea p. ar. canonic *Dr. Ioan Coltor* la rangul de camerier papal, de pe urma căruia îi revine titlul de Monsignor.

Politica în biserică. Întâia adunare episcopală a Hotinului s'a ținut în 10 Decemvrie. Ziarele vorbesc de „un scandal formidabil”, în care s'a înecat adunarea, care puțin a lipsit să se termine cu bătaie.

Motivul este iarăș politica. Ministrul Basarabiei voind să fie aleși ca membri pentru congresul sinodal din București partizani de-ai lui, a ținut discursuri susținând cu căldură vechiul stil bisericesc, și când acest mijloc nu i-a câștigat simpatia, a influențat pe episcopul Visarion să declare alese, în chip arbitrar și fără admiterea votului, persoanele dorite de politica la putere. Purtarea episcopului a stârnit un formidabil scandal. Un avocat amenință pe episcop cu parchetul; iar 19 mireni pro-

testează telegrafic la ministerul cultelor și la patriarhie.

Așa, și cu amănunte bogate, gazetele. Pe noi ne doare, că în biserică se pot întâmpla astfel de lucruri. Dar ne dăm seama, că ele sunt inevitabile într'o societate religioasă, a cărei papă este ministrul cultelor, și ai cărei conducători sunt deputați și senatori și avocați mireni.

Misluni populare. O serie întreagă de misiuni sfinte a ținut „Reuniunea de misiuni” din Lugoj, în lunile din urmă. Vaidei, Borș, Dragșina, Cenad, Ticvaniul mare, Parța și Lățunaș sunt comunele, cari au avut minunatul prilej de-a-și curăți sufletele și întări credința în focul cuvântului lui Dumnezeu, rostit cu putere zile de-arândul.

Pretutindeni au fost cuminecări multe, în special în mult agitatul Ticvaniul mare, unde peste 200 de credincioși s'au apropiat de masa Domnului.

Știri mărunte.

Personale. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe p. ar. *Teodor Nagy* de paroh la Aruncuta, pe p. ar. *Nicolae Vijoli* de paroh la Netot, pe p. ar. *Octavian Hârșian* de paroh la Zau, iar pe p. ar. *Ioan Racoșan* de adm. parohial la Cașva.

— P. Ven. Ordinariat de Oradea a numit pe p. ar. *George Voștinar* de paroh la Băița, p. ar. *Alexă Pop*, protopopul din Sanislău, a fost încredințat și cu conducerea protopopiatului Vașad, iar protopopul *Victor Pop* din Șetin a fost încredințat cu conducerea protopopiatelor Șebiș și Șimand.

Un milion pentru Institutul recunoștinței. Un recent Consiliu de ministri a aprobat — după cum anunță gazetele —, la propunerea dlui ministru Lapedatu, un milion Lei pentru Institutul recunoștinței, și aceasta cu titlul de contribuție din partea Statului pentru acest nou așezământ de cultură românească. Cu această contribuție, la care se adaug mereu și altele mai mărunte, se vor putea plăti cu încetul toate datoriile pentru lucrările încheiate și avem bune nădejdi, că va ajuta Dumnezeu să obținem cu timpul și sumele necesare pentru terminarea întregului complex de lucrări.

Monumentul lui Iuda. Se vestise mai de mult, că membrii societății bolșevice „Fără Dumnezeu” vor ridica un monument lui Iuda Iscariotul. Vestea nu a fost o glumă. Monumentul s'a desvelit zilele trecute la Kiew. Re prezintă pe Iuda în mărime naturală, rupând crucea cu mâinile, iar în picioare calcă evanghelia. A costat 50.000 ruble, adunate prin subscripții obligatorii dela muncitorii din Kiew. La desvelire s'a produs o mare încăierare între un grup de țărani buni creștini, și între cinstitorii lui Iuda. Morți și răniți de ambele părți. Armata a luat în apărare pe aderenții Iscariotului. — Nici că se putea o solemnitate mai vrednică de duhul lui Iuda!

Prăbușirea unei averi. De curând s'a vândut, în Amsterdam, la licitație publică o colecție de obiecte de arte în valoare de peste două miliarde Lei. Această licitație, cea mai importantă în veacul nostru, este ultimul act al tragediei financiare, al cărei erou a fost bancherul austriac Castiglioni. Fiul unui rabin sărac din Triest, Camil Castiglioni s'a lansat în afaceri la începutul războiului mondial. Priceperea și îndrăsneala i-au adunat în trei ani o avere de peste 10 miliarde Lei. Și toată aceasta avere fantastică, adunată în trei ani, s'a spulberat într-o clipă. Nu fastul stăpânului, nici imensele lui cheltuieli pentru opere de artă, l-au nimicit,

ci speculațiile asupra francului francez. In loc să-și îndoiască averea, cum credea, azi creditorii lui cearcă să-și acopere din resturile averii lui o parte măcar a pretensiunilor. Și din miliardele încasate, lui Castiglioni nu i-se dă nici o lăscăe.

Locale. Măine, Duminica de înaintea sf. Botez, va predica în catedrală păr. *Augustin Caliani*, directorul liceului de băieți, iar Duminica viitoare, cea de după Botez, Mgr. *Ștefan Roșianu*, profesor la Academia de teologie.

— Mulțumită umorului sănătos al dd. A. Lupescu și Dr. Z. Boilă, și îndeosebi concursului prețios al Doamnei Getta Hodoș-Paleologu, al dsoarelor Doinița Muntean și Flavia Domșa și al dlui T. Denghel, *revelionul Casinei române* a în trecut toate așteptările, întrunind pe câteva ceasuri în cea mai bună dispoziție pe toți oamenii de bine ai Blajului nostru. Acțiunea condamabilă a celor câtorva — cari fără nici un motiv de seamă — au crezut că trebuie să aranjeze un revelion aparte, s'a dovedit deci încă odată fără nici o putere în fața admirabilului bun simț al publicului nostru blăjan.

— Grija de orfani și de alți năcăjiți a îndemnat comitetul Reuniunii noastre de femei să facă și anul acesta o *colectă de Crăciun*, care a rezultat o sumă de peste 14.000 Lei, împărțită pe de-a ntregul între ceice poate n'au avut la Crăciun altă bucurie mai mare.

— Societatea meseriașilor și comercianților români a aranjat în sara zilei a doua de Crăciun o *petrecere cu joc*, în sala otelului »Univers«.

Minunății bolșevice. Gazeta comunistă »Bedonta« din Moscova, ca toate publicațiile bolșevice, îmbată pe bieții Muscani cu vești uimitoare. Așa se vorbește, cu toată serioșitatea, că învățatul rus Zielkowsky a inventat o mașină cu care se poate arunca după plac, până la lună. Invenția este sprijinită de un bocotan american, care acum discută cu inventatorul modalitățile călătoriei în lună. — O altă notiță a aceleiași gazete anunță, că un grup de învățați din Europa au întemeiat în Africa un sat de moime cu statura mare (gorile, cimpanzi etc.), cu gândul de-a desvolta în moime viața intelectuală și ale învăța să grăiască. Nu se spune însă, dacă guvernul moimelor va fi sovietic, ori nu.

Tarifele P. T. T. Proiectul referitor la noile tarife ale poștei a fost trecut de curând prin Consiliul de ministri, așa că acum suntem în situația de-a putea arăta taxele definitive, cari vor aduce instituției o sporire cu aproape 5 milioane a venitelor. Ele au intrat în vigoare cu ziua de 1 Ianuarie c. și sunt următoarele: Cărțile postale simple 1 Leu, iar cele ilustrate 2 Lei; scrisorile simple 3 Lei, iar cele recomandate 9 Lei. Pentru ziare, reviste se va plăti pe cantitate de câte 50 gr. 10 bani, iar pentru alte imprimări câte 50 bani. Mostrele de de mărfuri se vor franca cu 2 Lei. Căsuța poștală costă 1200 Lei. Post-restant 5 Lei. Un mandat intern 3 Lei, plus taxa după valoarea asemnată. Telegramă simplă 1 Leu cuvântul, cele urgente 3 Lei cuvântul, iar telegramele de presă 50 bani cuvântul. Pentru telefon se încassează după distanță 10, 20 și 40 lei pentru câte 3 minute.

† **Păr. Ioan Săbădușiu**, preot deficient în Pănade, s'a stins la 27 Decembrie 1925, în anul 85 al etății și 58 al preoției sale cinstite. — Odihnească în pace!

† **Păr. Aurel Pascu**. De curând s'a stins ca o lumină curată păstorul bun al turmei cuvântătoare din Ocnișoara (arhidieceză), care a fost păr. Aurel Pascu. Cuprins de o grea boală acută, acest preot a cărui caracteristică au fost umilința, blândețea și zelul curat, nu se eruță, intră în brazdă pentru binele fiilor săi, dar cade în luptă, curățind prin jertfa sa pe

alții și înălțându-se pe sine și mai mult înaintea veșnicului Părinte. — Fie-i partea cu dreptii și memoria binecuvântată!

Mulțumită. Ni-se cere publicarea următoarelor șire: »Credincioșii Gavrilă Ilea și soția Brașoveana Ilea, aflători în America, au colectat pentru biserica noastră din Poiana Aiudului suma de 13,568 Lei, pentru care faptă li-se aduce și pe această cale mulțumita întregii parohii. — Curatorul«

x FARMACIA VICTOR BUSOIU BLAJ urează On. sale clientele, prietenilor și binevoitorilor: An nou fericit!

Cărți & Reviste.

I. DRAGOSLAV: Facerea lumii și alte povestiri biblice populare. Ediția II („Cartea Românească“). București. 1925. Prețul 60 Lei.

O nouă ediție a acestei cărți premiate de Academia română, va fi desigur o mare bucurie pentru numărul prietini ai autorului, care tratează cu dibăcie și, putem adăuga, cu destul de bună orientare chestiuni de cultură religioasă, cari e bine să intre și pe această cale a literaturii în sufletul mulțimei.

Dr. IACOB RADU: Fundațiunea Episcopului Demetriu Radu. Oradea. 1925.

La împlinirea alor 5 ani dela moartea eroică a fostului episcop Demetriu al Orăzii, cu nimic nu se putea comemora, se pare, mai potrivit amintirea lui, decât cu această broșură mult grăitoare, de care se vorbește de altfel mai pe larg în altă parte a acestui număr.

CALENDARUL MINERVEI pe anul 1926. Editura „Cartea Românească“. București. Prețul Lei 75.

Cu variate articole literare și de actualitate inedite, cu splendide suplimente artistice, cu ilustrații la toate marile evenimente ale anului, cu numeroase reproduceri după operele pictorilor și sculptorilor români și altele, acest calendar îngrijit pentru întâia dată de »Societatea scriitorilor români« și scos într-o minunată ediție de lux, este incontestabil cel mai prețios calendar al anului. Și un cuvânt de introducere al dlui Liviu Rebreanu, presedintele societății, promite că pe viitor societatea va face din el și mai mult decât este acum: Un almanah cultural ia adevărată înălțime artistică.

ANTONIU SEQUENS: Liturgia sf. Ioan Gură de aur (în Sol magior), compusă pentru cor de bărbați. Caransebeș. 1925. Prețul 150 Lei.

Veteraaul și atât de bine apreciatul compozitor dela Caransebeș, aduce prin această nouă lucrare o importantă contribuție la repertoriul încă atât de sărac al muzicii noastre bisericești. Tipărită, în condiții escelente la Viena, liturgia dlui Sequens va face cele mai bune servicii tuturor corurilor bisericești dela orașe. Prețul partiturii este destul de redus și la comanda de peste 10 exemplare se mai dă și un rabat de 40 Lei la bucată.

Dr. ANTON GABOR: Omagiu P. Sfinției Sale Mihaiu Robu. Acte și fapte. Iași 1925. Prețul 25 Lei.

Dragostea de care este încunjurat noul episcop catolic de Iași, primul arhieru de origine română în acest scaun, se arată în chip deosebit de grăitor și prin acest minunat volum de omagiu, pe care autorul i-l închină în numele credincioșilor și al clerului eparhiei de Iași.

Dr. I. PHILIPPE — Dr. P. BONCOUR: Educația copiilor anormali. În românește de I. Mihailescu. Editura „Cartea Românească“. București. 1925. Prețul 45 Lei.

Traducerea românească a acestei bune cărți, care prezintă ultimele rezultate ale științei pedagogice de pe terenul atât de dificil și totuși atât de însemnat al creșterii copiilor anormali, îmbogățește literatura noastră pedagogică, destul de săracă, cu o carte de valoare, făcând, în aceeași vreme, un serviciu din cele mai de seamă tuturor părinților și învățătorilor, cari au de a crește atari elemente.

CALENDARUL ASOCIAȚIUNII pe anul 1926. Sibiu. Prețul 12 Lei.

Deși dintre cele mai bogate și mai bine îngrijite, este neapărat cea mai ieftină publicație de această natură. Pe aproape 200 pagini, formatul obișnuit al »Bibliotecii populare« a Astrei, — cititorii lui vor găsi un material ales din toate ramurile, datorit în bună parte frunțașilor primei noastre asociații culturale din Ardeal. — El merită cea mai largă răspândire.

D. COMȘA: Călăuza agricolă. Tomul III: Legumăritul și florăritul. Sibiu. 1925. Prețul 60 Lei, plus 5 Lei taxa poștală.

Este ultimul volum al colecției deosebit de prețioase, pe care harnicul profesor dela Sibiu a scos-o sub titlul »Călăuza agricolă«. Împreună cu »Economia câmpului« cuprinsă în primul tom, a 90 Lei, și cu »Pomăritul și vieritul« din tomul al doilea, care se vinde cu 50 Lei, noul volum exhaurează cunoștințele de lipsă în această materie. Multele ilustrații din text promovează în chip deosebit folosul imens ce ele pot să aducă.

CALENDARUL ILUSTRAT pe anul 1926. Intocmit și editat de păr. I. Baciu. Lugoj. Prețul 30 Lei.

Harnicul scriitor de piese teatrale pentru popor, scoate de câțiva ani și calendare întocmite anume pentru masele largi ale țărânimii. Un astfel de calendar este și acesta, în care găsim și o bună piesă teatrală pentru combaterea pocăiților.

ECHOS D'ORIENT. Anul XXVIII Nr. 139 (Iulie—Septembrie). Paris. Prețul 4 franci.

Cu bogate articole și informații datorite lui M. Jugie, D. Lathoud, V. Grumel, S. Salaville, I. Lacombe și altor orientaliști bine apreciați, acest număr se înșiră cu vrednicie alături de tovarășii săi. Este o revistă, în care, număr de număr, ar trebui să figureze și România, dar care, evident din vina noastră, își dă atât de rar contribuția sa.

Telefonul „Unirii“.

Intrând cu acest număr în 1926, dorim tuturor ceteritorilor și prietenilor: **AN NOU FERICIT!**

C. Medias. Politică nu facem decât rar și atunci încă nu înregistrăm decât momente mai însemnate. Nu ne putem deci ocupa de aranjamentele județene dela Dvoastră.

»Revista Teologică«. Sibiu. Șirele deosebit de »creștinești« și de »potrivite« pentru un număr de Crăciun, pe cari le publică sub titlul atât de semnificativ: »Pacea! — »Pajura« Dvoastră numită »Dinu«, sunt... atât de convingătoare, încât sub greutatea argumentelor îmbrăcate în haine întrebuintate doar la... »ușa cortului«, ne dăm complect bătăuși, înregistrând, iată, și noi rezultatele științifice la cari s'a oprit savantul DV. Dinu. Ele sunt următoarele: 1. Papa a falsificat (la liturgia grecească din 15 Decembrie) simbolul niceno-constantinopolitan. 2. Corul a cântat (acolo) simbolul autentic. 3. Duplicitatea izuită și-a pus ciucuri! 4. Restul liturghiei se va fi desfășurat cu aceeași sinceritate. 5. Frații dela Blaj... se pot felicita: au rămas în nota tradiției. 6. Bășicile de săpun se sparg la cea mai mică adiere de vânt... Și cu acestea încheiem, fiindcă — o spunem și noi — nu mai voim »să stăruim în ridicol«. — După ce ne mai faceți însă onoare de a Vă ocupa de noi și în legătură cu »constatările prețioase« ale dlui Bogrea, și aceasta se face în termeni mai civilizați decât aceia alui »Dinu«, vom pune în numărul proximo textele pe 2 coloane, spre a se vedea cine »falsifică«, noi cari am fost la Roma, sau Dvoastră, cari umblați numai pela Ierusalim.

Dr. B. Cluj Spuneti. Vă rugăm, tuturor, cari nu mai înceată cu elogiile aduse Ierusalimului și locurilor sfinte de acolo pentru a coborî importanța pelerinajelor noastre făcute la Roma, că această Romă este cea dintâi care înțelege să se închine cu cel mai profund devotament în față a tot ce este în legătură cu Mântuitorul și că nimic nu este într'ansa vrednic de închinare ce nu ar fi în legătură cu Dânsul. Și dacă n'ar voi să Vă creadă, mai puteți să le spuneți, ca chiar și la Ierusalim au fost anul acesta mult mai multe pelerinaje ale bisericii catolice, decât ale celei ortodoxe, care n'a trimis, pe cât știm, decât numai pe Românașii noștri, preocupați și ei nu atât de Ierusalim și de Hristos, cât mai mult de o diversiune și un contrapunct la pelerinajul nostru la Roma. Și apoi încă ceva: Fie liniștiți toți frații cari au fost la Ierusalim, că acele locuri le vom cerceta în curând și noi. O făceam poate chiar anul acesta, împreună cu dânsii, dacă nu era Anul sfânt și nu ar fi trebuit să mergem acuma la Roma.

P. Galtiu Primit cu mulțumită. Sperăm să-i putem face loc în numărul proximo. Ideea o găsim foarte bună, dar — cunoscând puțin situația — abia credem, ca clerul să o primească.

I. Stăna. Am primit suma trimisă. Cu 90 Lei s'a plătit restanța de abonament din anul 1924, iar restul a rămas pe 1925, pe care ne mai datorăm suma de 90 Lei.

M. Tapu. Abonamentul pe anul 1925 a fost achitat întreg, deci suma solvită toată a trecut în abonamentul anului curent 1926.

D. Poieni. Achitat pe întreg anul 1925. Calendarul s'a trimis.

P. Dej. Achitat până la finea anului 1925.

An nou fericit, doresc tuturor clienților mei!

CAROL BINDER
prăvălie de fierărie, Blaj.